

Framhaldslíf.

Eftir dr. Helga Pjeturss.

I.

Líf eftir dauðann fór ekki að verða mjer áhugaefni fyrir en mjer hafði skilist að það er viðfangsefni náttúrufræðinnar. Að alla þekkingar á lífinu eftir dauðann er að bæta við líffræði og heimsfræði. Undirstöðuatriði er þetta. Dauðinu er óhapp sem hlýst af því hvað lífið hjer á jörðu og öðrum slíkum stöðum, sem jeg hefi nefnt framlífsjarðir, er ófullkomið. Dauðinn er það sem ekki á að vera, það er skaðlegur misskilningur að halda að dauðinn sje það sem er óumflýjanlegt og óafmáanlega rótfest í eðli tilverunnar. Líf vort á að vera óslitin þroskabraut. Og fyrsta sporið til að þessu mikla máli verði komið í rjett horf, er að átta sig á því hvernig lífið sem lifað er, eftir að menn hafa orðið fyrir þessu slysi sem nefnt er dauði, er framhald af því lífi sem lifað var áður, en ekki eitthvað gersamlega annars eðlis, eins og væpi efnislaust líf, utan við rúm og tíma („sine tempore et spatio“ Swedenborg).

Um ýmislegt er miðar að því að koma framlífsfræði meir í náttúrufræðihorfið hefi jeg þegar ritað talsvert, mest á íslensku, en einnig nokkuð á ensku og þýsku. Undirtektirnar hafa verið daufar, og þó að nokkur áhugi á þessu hafi verið farinn að gera vart við sig á Englandi og komið fram í tímaritum, þá hefir það hjaðnað niður aftur, og sljóleikinn og hleypidómarnir mátt sín meir. Og hjer á landi mun sá skilningur ekki vera óalgengur, að í ritgerðum mínum þessa efnis, sje helst um hugarburð einn og draumóra nokkurskonar að ræða, þó að hitt sje sannast að segja, að jeg byggi á viðtækri undirstöðu náms- og rannsókna. Og halda mun jeg áfram meðan jeg get, að leitast við að koma þessu máli eitthvað áleiðis. Jeg treysti krafti sannleikans, og veit að þó að fyrirstaðan verði

honum ofurefli um stund, mun sá tími koma að hann sigrar allar hindranir, til blessunar fyrir allt mannkyn. Og er hjer nú enn nokkur tilraun, til að opna augu manna fyrir því, hversu sannleikurinn, þó að næsta furðulegur sje, er í þessum efnum augljós.

II.

Sl. haust kom út í London, hjá Hutchinson, bók um samband við framlíðna, sem heitir *Opening the Psychic Door*. Höfundurinn sem er náttúrufræðingur og embættismaður í Suður-Afríku og heitir F. W. FitzSimons, segir þar frá nálega 30 ára reynslu sinni í þessum efnum. Því miður kemur höfundurinn ekki nægilega fram sem náttúrufræðingur í þessari bók sinni. Hin víðfræga bók Findlays, *On the Edge of the Etheric*, hefir bersýnilega haft of mikil áhrif á hann; en sú bók er að vísu mjög mikils virði að því er snertir sannanir fyrir framhaldi lífsins, en að því er til skilnings kemur á lífinu eftir dauðann, er gildi hennar mjög lítið. En þrátt fyrir þau óheppilegu áhrif sem vanskilningur Findlays á eðli framlífsins hefir haft á FitzSimons, fáum vjer þó í bók hans ýmsan fróðleik sem getur orðið oss stórbýðingarmikil hjálp til skilnings á því efni. Og skal nú nokkuð af slíku sagt.

III.

Á bls. 224—25 segir höf. frá samtali við „anda“ sem hann nefnir Amos og kveður vera langt kominn á þroskabraut „from one of the very advanced spheres of Spirit life“.

Amos segir m. a.: „Vjer erum ekki einsog skuggar, óáþreifanlegir og óverulegir; því fer fjarri að svo sje. . . .“ Það er óheppilegt að nefna oss anda. The term Spirit is an unfortunate one to apply to us“.

„Vegna hvers Amos“, segir Fitz

Simons. Amos svarar: „Af því að það fær fólkið á yðar jörð til að halda að við sjeum ekki þjettir viðkomu og líkamlegir: Because it conveys to the minds of people on your earth that we are not solid and substantial. En því fer mjög fjarri að svo sje ekki. Líkaminn sem sálin býr í á þroskabraut sinni (eftir dauðann), heldur áfram að vera einsog yðar líkami, að því undanteknu, að hann verður aukandi og óaflátanlega fegri og fegri ásýndum. Hann glóir í tindrandi ljósi, og líkamsgeslan þessi verður ennþá dýrðlegri þegar lengra líður“.

IV.

Nú vil jeg biðja lesendur mína að verja nokkrum augnablikum til að gera sjer ljóst, hversu stórmærkilegt það er, að í bók eftir mann, sem þrátt fyrir það þó að hann sje dýrafræðingur, er gagnateinn af trú á þetta „ether“-tal, sem kemst á svo hátt stig í bókum Findlays, skuli vera sagt frá mótmælum framlíðins gegn því að framlíðnir sjeu kallaðir andar, og skorinordri yfirlýsingu hans þess efnis, að framlíðnir sjeu menn eins líkamlegir og þeir voru fyrir dauðann, líkamleikinn aðeins fullkomnari (þegar verið er á þroskabraut). Það er ekki auðvelt, ef menn ihuga málið rækilega, að komast hjá þeirri sannfæringu, að upplýsingar þessar sjeu í raun og veru þaðan komnar sem gefið er í skyn, og rjettar. En af því leiðir óhjákvæmilega, að framlífinu er lifað í þessum líkamlega heimi, og þá vitanlega á einhverri jarðstjörnu. Af öðru sem haft er eftir framlíðnum í bók þessari, má einnig marka að heimkynni þeirra er ekki á neinu andlegu eða „ether“ sviði, heldur á jarðstjörnu. Á bls. 164 segir Annie, framlíðin frænka höfundarins: „You know our lives and surroundings are counterparts of those prevailing on earth“. Líf og umhverfi framlíðinna er gagnlíkt því sem gerist á jörðinni. En í þrem bókum hefi jeg í svipuðu sambandi sjeð notað orðið replica, sem þýðir nokkurnveginn sama sem counterpart. —

Annie segir enn fremur: „In the sphere where I am, everything is much more pleasing and beautiful than on earth“. „Alt er á sviðinu þar sem jeg á heima miklu skemtilegra og fegra en á jörðinni“. En að svið þetta er jarðstjarna eða á jarðstjörnu, kemur greinilega í ljós í framhaldinu: „Blómin — segir Annie — eru ljómandi fögur og ilmur þeirra hinn ljúfasti; fuglarnir líkjast blikandi gimsteinum

og eru-fegri en svo að þeim verði lýst á tungumáli jarðarinnar“. — Dýrafræðingurinn sem er ennþá ekki farinn að skilja að lífið eftir dauðann er líkamlegt líf í þessum heimi, engu síður en lífið fyrir dauðann, á bágt með að trúa þessu og segir: „Surely there are no birds where you are?“ (á jeg að trúa því að það sjeu til fuglar þar sem þú átt heima?) „Hvers vegna í ósköpunum ætti það ekki að

vera“, segir Annie, „hvað væru skógar vorir og garðar, tjarnir og stöðuvötn, án þessara unaðslegu lifandi gimsteina?“ En svo bætir hún við: „Þó er mér sagt, að á hinum háu sviðum (high spheres) sjeu engin dýr eins og vjer þekkjum þau“. Er það trúlegt mjög, dýrin hafa haldið áfram uppeftir á þroskabrant, og hætt að vera dýr.

Framh.

Framlífsfræði

Eftir dr. Helga Pjeturss.

V.

Tíður gestur á miðilfundum þeirra FitzSimons, er írskur læknir, dr. Morgan. Segir hann þeim fyrir mann miðilsins, hvað honum hafði orðið að bana, og reynist það við eftirgrenslan rjett. „Eru því líkur til að einnig sje rjett það sem hann segir af atburðum eftir dauða sinn. Hann hafði verið að koma úr sjúkravítjun um nótt, og reynir að klifrast yfir girðingu, en fellur þá svo óheppilega að járn-gaddur rekst í kviðinn og gengur á hol. Hann er fluttur í sjúkrahús og skurður gerður á honum. Eftir skurðinn vaknar hann eins og af værum svefni og í hvítu, ágætu rúmi. Einhver yrðir á hann og þegar hann lítur upp, sjer hann framan í brosandi andlitið á gömlum námsfjelaga og kærum vni, sem hann vissi að var dáiinn. Fleiri, sem hann vissi að dánir voru, koma að rúminu hans. Til þess að sannfæra sjálfan sig um að hann sje ekki að dreyma sest hann upp, þreifir á líkama sínum og segir við vin sinn: „Hvað þýðir alt þetta, Micky?“ „Veistu ekki gamli fjelagi, að þú ert dáiinn,“ segir

hinn. „Þú hefir látið hinn líkamlega líkama og nú ertu með oss í lífi andanna“. „You have lost your physical body; now you are with us in spirit life“.

„En jeg vildi ekki trúa þessu, gat það ekki“ — segir læknirinn — „þetta var of líkamlegt og líkt því sem áður hafði verið: it was too real; jeg fann ekki að jeg væri neitt breyttur að því undanteknu, að jeg var gagntekinn af kæti, líkaminn ljettur og hugurinn fjörugri en áður. Jeg var vissulega laus við sársauka, en jeg þakkaði það því, að jeg hefði sofið lengi og væri kominn á bataveg“. Frændur, vinir og fólk, sem hann hafði stundað í veikindum, kemur og biður hann velkominn, en samt sækir við og við á hann sú hugsun, að þetta sje aðeins draumur og hann eigi eftir að vakna aftur í sárkvöldum líkama sínum. Og svo sem svarar sex vikum, segir hann hafi liðið áður hann var orðinn alveg viss um að hann hefði dáið.

Orðin um að læknirinn hafi látið sinn líkamlega líkama og lífi nú andalífi, hygg jeg sjeu sögð fyrir áhrif frá fundarmönnum. —

En að öðru leyti hygg jeg að lýsing þessi sje rjett og kemur hún vel heim við fjölda margar aðrar slíkar lýsingar. Mikill munur væri það fyrir þá, sem missa sína, að vita að sannleikurinn er á þessa leið. Mjer kemur í hug maður, sem fanst dauður í bjarghring í hafinu fyrir norðan Ísland. Hann var af skipi sem farist hafði og bjargbringurinn hafði einungis orðið til að lengja örvæntingarbaráttu hans við dauðann. Vjer vitum, að þegar þessum ógurlega sjóhrakningi lauk, hefir hann fengið betri viðtökur en nokkurs staðar hefði getað orðið hjer á jörðu, eða rjettara sagt, vjer teljum yfirgnæfandi líkur til að svo hafi orðið. Hann vaknar í góðu rúmi, líkt og lækurinn, sem áður var sagt frá, og hann veit í fyrstu ekki að hann er hinum megin við dauðann. En engum er láandi, þó að þeir geti ekki látið sjer nægja að slíkt sje talið líklegt eða jafn vel víst, heldur vilji sjálfir fá samband við hinn framliðna, eða a. m. k. við einhvern þarna, sem sjálfur hefir sjeð hann. Og þess konur samband þarf að verða algengt og getur orðið það. Samband við framliðna, sem einnig er samband við íbúa stjarnanna, vísindalegt samband, verður eitt af því, sem mun gera framtíðina mjög frábrugðna því sem nútíðin er.

VI.

Skrítnar hugmyndir um lífið eftir dauðann koma fram í spurningu einsog þessari (S. 149): „Læknir fólk deyr í stórhópum á degi hverjum, og svo hefir verið frá því mannkyn var til, hvernig má það verða að hin ýmsu anda-svið (spirit places) offyllist ekki?“ Það væri þýðingarlaust að greina frá svarinu, það er út í hött og sjálfsagt eitthvað til muna aflagað. En mikil vanþekking er það á framrás lífsins í alheimi og hringrás, ef svo mætti að orði kveða, að láta sjer koma til hugar að þröngt geti orðið um það. Þvermál hins þekta heims er nú 320 milljónir ljósára og á því svæði er talið að muni vera um 2 milljónir af sólvasveipum, en í

hverjum slíkum sveip, þúsundir og jafnvel hundruð þúsundir milljóna af sólum. En verði umbótum þeim í stjörnuskoðun komið fram, sem próf. Ritchey ráðgerir, og ekki mundu kosta meir en fer til að smíða eitt herskip, þá mundu bætast við hinn þekta heim, hundruð milljónir sólvasveipa, og væri þó alveg óhætt að segja að þrátt fyrir það væri stjörnufræðingum jarðarinnar enn þá ekki kunnugt nema um nágrennið. Svo að jafn vel þó að Sir James Jeans hefði rjett fyrir sjer í því, að einungis örfáar byggilegar jarðstjörnur væri í hverjum sólvasveip eða vetrarbraut, þá væru jarðirnar, sem gætu verið heimkynni lífsins samt óteljandi. En satt er það, að þeir sem vildu reyna til að skilja — það sem enginn vafi getur á leikið — að eigi einungis lífið fyrir dauðann á heima á jarðstjörnu, heldur einnig lífið eftir dauðann, geta ekki fundið mikinn stuðning í þessu efni í ritum jafnvel hinna frægustu stjörnufræðinga og heimspekinga nútímans. Hefi jeg minst á Jeans, sem nú ritar þær bækur um stjörnufræði, sem mest eru lesnar; en af heimspekingum mætti nefna hinn víðfræga Bertrand Russell. Hann segir svo, s. 126—7 í bók sinni (frá 1931), *The Scientific Outlook*, hin vísindalega útsýn (yfir tilveruna): „Það er engan veginn ómögulegt, að á þessu augnabliki sje hvergi í alheimi til neitt líf nema á jörðinni; en jafnvel þó að við tökum mjög riflega til og gerum ráð fyrir, að dreifðar um geiminn sjeu svo sem 100,000 aðrar jarðstjörnur, sem lifandi verur eru til á, þá verður samt að játa, að ekki kveður mikið að hinu lifandi efni, ef á að skoða það sem tilgang sköpunarverksins.“

Hinn nafnkunni eðlisfræðingur og spekingur, Sir Oliver Lodge minnst í samtali sem birt er í *Light* 10. nóv. á að þekkingin á andasviðunum — spirit regions — sje ófullkomin, og hann létur sjer jafnvel detta í hug, að þau sjeu alls ekki í geimnum: „I don't know whether they are in space

at all“. En hann kveðst vona, að hann geti þó, eftir dauðann, komið á fjarlægjar stjörnur í rannsóknaskyni. Svo daufr er þessi von samt, að Sir Oliver kveðst ekki ætla, að hann muni eftir dauðann lifa við betri ástæður til að stunda náttúruvísindi en nú. Sannfæringin um að við dauðann yfirgefi maðurinn efnisheiminn, hefir bannað þessum mikla vitmanni allan verulegan skilning á því hvernig lífinn eftir dauðann er í raun rjetttri háttáð.

VII.

Jafnvel þeir, sem miðtilraunir stunda, virðast sjaldnast hafa eins mikinn hug og æskilegt væri, á því að fræðast um það hvernig lífinn eftir dauðann sje lifað, og mjer þótti því mjög vænt um að sjá FitzSimons hafa þessi orð eftir hinum framliðna dr. Morgan: „Þegar þið eruð orðin sannfærð um að þið lífið eftir dauðann, þá ríður mest á því, að öðlast alla þá vitneskju sem ykkur er unt, um lífið hjerna fyrir handan. — Vinir mínir á jörðinni voru vanir að segja að það væri alveg nóg að fara að hugsa um það efni þegar yfir um væri komið. En slíkt er vissulega fásinna“ — (S. 158).

Það má sjá, jafnvel af þessari bók hins merka dýrafræðings sem jeg hefi verið að vitna í, að menn gera sjer altöf lítið far um að kryfja til mergjar og skilja þær upplýsingar sem framliðnum hefir þó, þrátt fyrir allar hindranir, tekist að láta í tje um lífið eftir dauðann. Menn halda áfram að tala um heimkynni framliðinna sem andaheim, þó að hinir svo nefndu andar mótmæli því harðlega að þeim sje gefið það nafn. Fróðlegt dæmi þessu til sönnunar finn jeg í bókinni *Bear Witness*, eftir a Kings Counsel, sem virðist hafa komið út 1925; (s. 73—4) segir þar framliðinn berum orðum að hann fari frá einni jarðstjörnu til annarar, og að framliðnir eti, drekki og sofi. Hinn framliðni segir jafnvel: „Munið eftir að vor sál (sem framliðnir erum) á heima í holdlegum líkama (body

of flesh) eins og ykkar“ (sem ennþá lifið á jörðinni). Jafnvel þessi svo afareftirtektarverðu orð virðast engin áhrif hafa haft, og þegar höfundurinn vitnar í þessi orð hins framlíðna, þá tekur hann ekki upp orðið planet (jarðstjarna, er hinn framlíðni hafði þó notað, eftir hans eigin sögn, heldur hefir orðið plane, svið, andasvið. En merkileg sönnun kemur fram í slíkum dæmum fyrir því, að upplýsingarnar eru frá stjörnuþúum, en ekki frá einhverju undirvitundarlagi þeirra, er ekki átta sig á því, sem stjörnuþúar eru að fræða þá um.

VIII.

Í skáldsögu eftir Phillips Oppenheim, sem heitir „Getur þú fyrirgefið?“ og birtist í Morgbl. fyrir ekki alls löngu, er ung og mjög gáfuð stúlka að tala við vísindamann, sem söguhöfundurinn létur vera mjög framúrskarandi og nefnir Paule (Pol). — Stúlkan segir: „Jeg hjelt að þjer væruð einn af þeim... er halda því fram, að við sjeum aðeins á dyraþrepinu til vísindanna, og að nokkrar af stjörnunum sjeu byggðar mikið gáfaðri verum en við erum... — Það er ekki nokkur vafi um það mál“ — segir vísindamaðurinn. — „Hvað það snertir, að stjörnurnar sjeu byggðar, þá er helmingur allra vísindamanna sannfærður um það atriði. Því þá ekki hafa samband við þá“ (þannig) — segir stúlkan — „Það gætum við auðveldlega“, segir vísindamaðurinn.

Þetta skáldsögusamtal er eitt af hinum mörgu og eftirtektarverðu táknum tímanna. En því miður er þó áhugi vísindamanna á lífinu á stjörnunum ekki mikill ennþá, einsog kemur fram í orðum þeim eftir Bertrand Russell sem jeg tilgreindi áðan, og einnig greinilega sýndi sig á aldrafæmishátíð vísindaframfarafjelagsins breska (British Association for the Advancement of science). Þar urðu miklar og merkilegar umræður um eðli heimsins, og tóku þátt í þeim ýmsir hinir helstu vísindamenn. En aðeins

einn þeirra hjelt því fram, að á öðrum stjörnum mundu búa lifandi verur, og talaði um samband við þær. En enginn viðstaddur áleit þess vert að taka neitt undir það mál. Hefi jeg sagt nokkuð af þessu í grein, sem ekki er alveg óhugsandi að einhver lesenda minna kunni að muna eftir. Maður þessi, sem við alls engar undirtektir, talaði um lífið á stjörnunum, var dr. Barnes, biskup í Birmingham. Og af úrklippu úr blaðinu „Daily Telegraph“ frá október síðastliðnum, sem Íslandsfræðingurinn Stefán Stefánsson hefir gefið mjer, sje jeg að hinn lærði biskup hefir þó ekki látið mál þetta niður falla. Er þarna í blaðinu sagt frá erindi sem biskupinn hafði kvöldið áður flutt í háskólanum í Hull. Fyrirsagnir blaðsins eru þannig: — Higher beings on other planets. — May get in touch by wireless. — Bold theories of dr. Barnes: Æðri verur á öðrum jarðstjörnum. — Gæti verið að mætti fá samband við þær með þráðlausum skeytum. — Djarfar tilgátur dr. Barnes.

Aðalsetningin, sem höfð er eftir dr. Barnes, er á þessa leið: „Ef skynsemi gæddar verur og á framfarabraut eru til annars staðar í alheimi, þá er engin ástæða til að ætla að ekki fáiist fyr eða síðar samband við þær hjer á jörðu“. Sje þetta rjett haft eftir, þá hefir dr. Barnes þarna í Hull, þó að skoðanir þær sem hann ljet þar í ljósi, sjeu djarfar kallaðar, ekki verið nærri því eins djarfur og í afmælisræðu þeirri, sem jeg gat um áðan, því að þar hjelt hann því fram, og að vísu með rjettu, að skeyti frá verum á stjörnunum, væru alltaf að koma hingað til jarðarinnar, en menn skildu það aðeins ekki. En jafnvel ekki í því erindi hólaði þó neitt á þeirri skoðun hjá biskupnum, að stjörnuþúarnir, sem eru að leita sambands við jarðbúa, sjeu framlíðnir af þessari jörð. Og sama er að segja um annan mjög merkan Englending Sir Francis Younghusband, herforingja og landfræðing, er hefir ritað tvær mjög eftirtektarverð-

ar bækur um lífið á stjörnunum, Life in the Stars, 1927, og The living Universe (Hinn lifandi alheimur, eða líf í alheimi), 1933. Jeg hefi ekki í bókum þessum, sem annars hafa svo margt merkilegt að geyma, orðið var við neinn grun um það, að guðir, vættir, framlíðnir, og aðrar verur trúarbragða og dulfræði, eru í raun rjettir hinir misskildu íbúar annara stjarna. Ekki einhver annar heimur, heldur þessi heimur er lífheimur, heimkynni lífsins, sviðið þar sem lífið á að ná fullkomnun. Skilningur á þessu er svo áriðandi, að með honum mun hefjast nýtt tímabil í sögu jarðarinnar og lífsins á jörðinni. Alheimslíffræðin verður að nokkru leyti framlífsfræði, og þá fyrst þegar vísindin hafa verið færð þannig út, munu þau geta orðið til þess að mannkynið nær þeim tókum á öflum tilverunnar sem nauðsynlegt er. Þá fyrst mun mannkynið í raun og sannleika verða ráðandi hjer á jörðinni, komast örugglega á framfaraleið og vinna það úrslita afreksverk sem það er, að sigra dauðann, þannig að í staðinn fyrir hrörnun, kvöl og svívirðing, komi burtflutningur til fullkomnara lífs, þegar menn hafa náð þeim krafti, því viti og þeim góðleik sem þarf til að geta tekið þátt í því.

Nóv.-jan.

Helgi Pjeturss.

Misprentast hafði fyrirsögnin að fyrri hluta ritgerðar þessarar, Framhaldslíf, fyrir Framlífsfræði.

H. P.

— Það eru myndarlegar systur, sem þú átt, þær Stína og Þóra. Hvara þeirra meturðu meira?

— Það þori jeg ekki að segja, því að þá verður Stína bálvond.

— Heldurðu að það sje satt að konur lífi lengur en karlmenn?

— Já, alveg áreiðanlega, sjerstaklega ekkjurnar.